

Presse og Information

Den Europæiske Unions Domstol
PRESSEMEDDELELSE NR. 69/18

Luxembourg den 29. maj 2018

Dom i sag C-426/16
Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties
Provincie Antwerpen VZW m.fl. mod Vlaams Gewest

**Domstolen bekræfter, at rituel slagtning uden bedøvelse kun kan finde sted på
godkendte slagterier**

Denne forpligtelse tilsidesætter ikke religionsfriheden, da den alene har til formål at organisere og fastsætte rammerne for frit at kunne foretage rituel slagtning under hensyn til de centrale bestemmelser med hensyn til beskyttelse af dyrenes velfærd og beskyttelse af forbrugere af køds sundhed

Den muslimske offerfest fejres hvert år over tre dage. Et stort antal praktiserende muslimer anser det for deres religiøse pligt, gerne på festens første dag, at slagte eller lade slagte et dyr, hvoraf en del af kødet efterfølgende fortæres af familien og en del deles med dårligt stillede personer, naboer eller fjerne slægtninge. Blandt flertallet af muslimer i Belgien, udtrykt ved Rådet af Teologer under Sammenslutningen af Muslimer i denne medlemsstat, er der enighed om, at rituel slagtning skal finde sted uden bedøvelse og under hensyntagen til andre religiøse forskrifter.

Fra 1998 var det i belgisk lovgivning bestemt, at slagtninger efter religiøse ritualer i Belgien alene kunne finde sted på godkendte eller midlertidige slagterier. Den kompetente minister godkendte således hvert år midlertidige slagtesteder, som sammen med de godkendte slagterier kunne foretage rituelle slagtninger under den muslimske offerfest, hvorved godkendte slagteriernes manglende kapacitet i forbindelse med den stigende efterspørgsel i denne periode blev afhjulpet.

I 2014 meddelte den flamske minister for dyrevelfærd, at han ikke længere ville udstede godkendelser til midlertidige slagtesteder med den begrundelse, at sådanne tilladelser er i strid med EU-lovgivningen, bl.a. bestemmelserne i en forordning fra 2009 om beskyttelse af dyrene på aflivningstidspunktet ¹. Fra 2015 skulle alle slagtninger af dyr uden bedøvelse, herunder dem som fandt sted i forbindelse med den muslimske offerfest, udelukkende finde sted på godkendte slagterier. Det er under disse omstændigheder, at diverse muslimske foreninger og paraplyorganisationer for moskéer har anlagt sag mod regionen Flandern i 2016. De har navnlig anfægtet gyldigheden af visse bestemmelser i forordningen ², især i forhold til religionsfriheden ³.

I dommen i dag præciserer Domstolen først, at rituel slagtning er omfattet af begrebet »religiøst ritual« som omhandlet i denne forordning. Derfor er den omfattet af anvendelsesområdet for religionsfrihed som sikret ved Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Eventuelle teologiske uoverensstemmelser med hensyn til dette emne er ikke i sig selv til hinder for, at rituel slagtning kvalificeres som »religiøst ritual«.

Derefter prøver Domstolen, om forordningen udgør en begrænsning af religionsfriheden. Den bemærker, at i Unionen må dyrene som et generelt princip kun må aflives efter bedøvelse. Foretagelsen af rituel slagtning uden forudgående bedøvelse er undtagelsesvist tilladt i Unionen, forudsat at denne slagtning foregår på et slagteri, som er godkendt af de kompetente nationale

¹ Rådets forordning (EF) nr. 1099/2009 af 24.9.2009 om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet (EUT 2009, L 303, s. 1).

² Der er her tale om artikel 4, stk. 4, sammenholdt med artikel 2, litra k), i forordning nr. 1099/2009.

³ Artikel 10 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og artikel 9 i den europæiske menneskerettighedskonvention.

myndigheder, og som opfylder de tekniske krav med hensyn til konstruktion, indretning og udstyr (disse krav er fastsat i en anden EU-forordning ⁴).

Domstolen præciserer, at undtagelsen på ingen måde indfører et forbud mod at foretage rituel slagtning i Unionen, men konkretiserer derimod EU-lovgivers positive vilje til at tillade slagtning af dyr uden forudgående bedøvelse for at sikre den faktiske overholdelse af religionsfriheden bl.a. for praktiserende muslimer under offerfesten.

Forpligtelsen til at foretage rituel slagtning på et godkendt slagteri har således alene til formål at organisere og fastsætte rammerne ud fra et teknisk synspunkt for frit at kunne foretage slagtning uden forudgående bedøvelse til religiøse formål. En sådan teknisk ramme kan imidlertid ikke i sig selv medføre en begrænsning af praktiserende muslimers religionsfrihed.

Rituel slagtning skal opfylde de samme tekniske krav som dem, der i princippet finder anvendelse på enhver slagtning af dyr inden for Unionen uafhængigt af den fulgte metode.

Desuden har EU-lovgiver ved at fastsætte sådanne tekniske krav har forenet overholdelsen af særlige slagtemetoder foreskrevet af religiøse ritualer med EU-forordningernes centrale bestemmelser med hensyn til beskyttelse af dyrenes velfærd i forbindelse med deres aflivning og beskyttelse af samtlige forbrugere af køds sundhed.

Endelig prøver Domstolen betragtningerne knyttet til den omstændighed, at godkendte slagterier, som befinder sig i regionen Flandern og er i overensstemmelse med forordningens krav, ikke har tilstrækkelig slagtekapacitet til at imødekomme den stigende efterspørgsel efter halalkød under offerfesten.

I denne forbindelse bemærker Domstolen, at gyldigheden af en EU-retsakt skal bedømmes på grundlag af de faktiske og retlige omstændigheder, der forelå på det tidspunkt, da retsaken blev udstedt, og kan ikke afhænge af de særlige omstændigheder i en given sag. Den problemstilling, som den belgiske ret har fremhævet, vedrører alene et begrænset antal kommuner i regionen Flandern. Denne problemstilling kan derfor ikke anses for at uløseligt forbundet med anvendelsen i hele Unionen af en fastsat bestemmelse. Et lejlighedsvist problem med slagtekapacitet i et område af en medlemsstat i forbindelse med en stigende efterspørgsel efter rituelle slagtninger nogle få dage i anledning af offerfesten, skyldes et sammenfald af nationale omstændigheder, som ikke kan påvirke gyldigheden af forordningen.

Domstolen konkluderer, at dens prøvelse ikke har frembragt noget, som kan påvirke gyldigheden af forordningen i forhold til religionsfriheden som sikret ved chartret.

BEMÆRKNING: Gennem en præjudiciel forelæggelse kan retterne i medlemsstaterne i forbindelse med retssager, der verserer for dem, forelægge Domstolen spørgsmål vedrørende fortolkningen af EU-retten eller gyldigheden af en EU-retsakt. Domstolen træffer ikke afgørelse i den nationale retsvist. Det tilkommer den nationale ret at afgøre sagen i overensstemmelse med Domstolens afgørelse, der på tilsvarende måde er bindende for andre nationale retter i sager vedrørende en tilsvarende problemstilling.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

[Dommen](#) offentliggøres på webstedet CURIA på afsigelsesdagen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Billeder fra domsafsigelsen er tilgængelige via »[Europe by Satellite](#)« ☎ (+32) 2 2964106

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 853/2004 af 29.4.2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer (EUT 2004, L 139, s. 55, berigtiget i EUT 2004, L 226, s. 22).